

10 september 2023

Paulus in Athene

Handelingen 17:16-34

Thema: Een nieuw geloof

Doel

De kinderen ontdekken dat geloof voor mensen iets kan zijn waar ze nog niet eerder van gehoord hebben

Toelichting

Als Paulus in Athene komt en daar wacht op de komst van zijn vrienden Silas en Timoteüs, kijkt hij zijn ogen uit. Athene is een grote stad waar duizenden mensen wonen. Overal markten en kooplui en prachtige gebouwen. Maar hij is ook verbaasd over het enorme aantal goden. Overal staan beelden die door mensen aanbeden worden. Paulus kijkt rond of God in wie hij gelooft ook wordt vereerd. Dat is niet zo. Op de Areopagus vertelt Paulus aan de kenners van godsdienst en filosofie over die God. De Atheners horen over een 'nieuwe' God die anders is dan hun goden: niet met handen gemaakt. Een God die niet in hun denken past, die Jezus liet opstaan uit de dood. Sommigen spotten met Paulus en 'zijn nieuwe God', anderen willen nog wel eens over Hem horen en een paar komen direct tot geloof. Ook in Athene klinkt nu de naam van Jezus de Verlosser.

Titel van het ONDERBOUW-verhaal: iets nieuws

Richtlijnen: Als inleiding kun je de jongste kinderen vragen wie er nieuwe kleren aan heeft? Wie heeft iets nieuws gekregen, zelf of in huis (een apparaat, een fiets, een auto). Nieuwe kleren aan hebben of iets nieuws gebruiken is vaak leuk en spannend. Het is ook leuk om erover te vertellen aan anderen.

Paulus is in de hoofdstad Athene. Hij heeft de mensen ook iets nieuws te vertellen. Hij vertelt over God, over de Vader van de Here Jezus. Hem kennen de mensen nog niet. De mensen luisteren vol spanning. De God van Paulus is anders dan hun godenbeelden die overal in tempels en op straat in de stad staan. Hij heeft iemand die dood was weer levend gemaakt. Sommige mensen zeggen: dat kan niet. Anderen zeggen: daar moeten we eens goed over nadenken. En een paar mensen zeggen: in die God en de Here Jezus ga ik geloven.

Titel van het MIDDENBOUW-verhaal: Een nieuwe stad

Richtlijnen: Als inleiding kun je vertellen over kinderen die een grote stad bezoeken, waar ze nog nooit zijn geweest. Ze zien de bekende gebouwen die van televisie of internet kennen. Ze ervaren de drukte, de metro, de gebouwen, misschien ook de armoede.

Paulus is in Athene, de grote hoofdstad van Griekenland. Hij komt ogen te kort. In Athene vallen hem vooral de vele godenbeelden op: voor de god van de zee, de jacht, de godin van de liefde en de kunst. Er is zelfs een beeld voor de onbekende God, zodat ze geen enkele god kunnen vergeten. Paulus is verontwaardigd: er is maar één God, de Vader van Jezus Christus. Hij heeft alles geschapen, maar de Grieken kennen Hem niet. Paulus gaat over Hem vertellen. De mensen luisteren aandachtig: een nieuwe God... Zouden ze Paulus op zijn woord geloven?

Titel van het BOVENBOUW-verhaal: iets nieuws trekt de aandacht

Richtlijnen: Vraag aan de jongeren of zij het nieuws volgen. Alleen het nieuws of ook de nieuwtjes, de geruchten en roddels over degenen die ze bewonderen. Hoe volgen ze het nieuws en de nieuwtjes? Op de TV of via hun mobieltje? Heeft het nieuws invloed op hen, bijvoorbeeld meedoen met de nieuwste mode en snufjes? Als ze daar geld voor hebben...

Wat nieuw is, is in. Zou dat ook voor geloven kunnen gelden? Is geloof in?

Paulus probeert over zijn geloof te vertellen in Athene. Voor goden zijn de Grieken in. Ze hebben er veel. Hun interesse is snel gewekt. Ze zijn benieuwd om over die 'nieuwe God' te horen.

Maar wat nieuw is, moet ook wennen. Een God die alles heeft geschapen en dichtbij mensen is, dat kan wel. Maar dat God een man die rechtvaardig is uit de dood heeft opgewekt om ons nieuw leven te geven? Een God die sterker is dan de dood? Dat vinden ze onzin of ze moeten er eens rustig over nadenken...

Kijken de jongeren zo ook naar het christelijk geloof? Vinden zij dat ook lastig?

Extra bijbelgedeelte: Exodus 20:3/ Psalm 82:1

(De HEER is de enige God; alle anderen zijn afgoden. Dat zeggen de Tien Geboden. In Psalm 82 wordt dat zo omschreven dat God de grootste is in de vergadering van de goden)

Auteur: DW

Achtergrondinformatie

Algemene inleiding

Paulus had op zijn reizen veel afgoderij gezien, maar Athene overtrof alles. Er stonden enorme afgodsbeelden en tempels. Alle goden van de Olympus stonden wel ergens in zilver, goud of marmer afgebeeld. De bezoekers genoten van al deze pracht en praal, maar de apostel kende Gods diepe afkeer van afgoderij. Op sabbat was Paulus in de synagoge, door de week sprak hij met mensen op de agora (marktplein). De agora was een complex van pleinen, pleintjes en bazaars omringd door tempels en openbare gebouwen. Er was heel wisselend publiek op de agora: marktkooplieden, eenvoudige ezeldrijvers, buitenlandse studenten, deftige bestuurders met slaven, toeristen, filosofen en straatpredikers. Er waren podia waar sprekers regelmatig hun ideeën en idealen vertelden aan voorbijgangers hoe ze gelukkig konden worden. Daartussen viel Paulus niet als spreker op. De eenvoudige Grieken zullen nog wel serieus naar hem geluisterd hebben, maar de vele intellectuele Grieken niet. De epicurusten geloofden dat de wereld ontstaan was door een toevallige ontmoeting van atomen en je moest als mens daarom maar zoveel mogelijk van het leven genieten om je gelukkig te voelen. De stoïcijnen geloofden dat godheid praktisch samenviel met het verstand en de natuur. Dat was samen de wereldziel. Hierin loste je op na je dood. Het kwam eropaan dat je je plicht deed, je gevoelens beheerste en je rustig gedroeg. Zondebesef kenden ze niet. Lijden, maar ook rijkdom en genot interesseerden hen niet. Bij deze wijsgeren viel het voor Paulus niet mee om de boodschap van Jezus Christus over zonde, genade, vergeving en eeuwig leven te verkondigen. De geleerden begrepen hem hierin niet, anderen zagen hem als een verkondiger van vreemde goden. Er waren immers in de loop der tijd steeds nieuwe goden bijgekomen, daar kon er nog wel een bij. Paulus kreeg de gelegenheid om op Areopagus uit te leggen wat hij wilde vertellen. Ze dachten dat hij wilde vertellen over een nieuwe god Jezus en godin Anastasis (Opstanding). In zijn toespraak gebruikte hij zijn eigen Oudtestamentische bijbelkennis, maar sloot ook veel aan bij het gedachtegoed van de Griekse wijsgeren (bijvoorbeeld vers 28), maar daaraan gaf hij dan wel een christelijke betekenis. Maar toen bleek dat zijn geloof de hele gedachtewereld van de geleerden omverwierp, wilden ze niet meer naar hem luisteren. Ze begonnen met hem te spotten en hij werd in zijn verhaal voortijdig afgebroken. Paulus kon deze hoogmoedige intellectuelen niet met het reddende evangelie bereiken en hen tot bekering brengen. Toch ontstond er een kleine christelijke gemeente in Athene, met leden als Dionysius en zijn vrouw Damaris.

Het werk van de Heilige Geest is altijd weer groter dan wij, mensen kunnen bevatten. Als je weer weg moet gaan van een bepaalde plaats en het gevoel hebt dat je niets hebt bereikt, kan God toch het zaad dat je hebt gestrooid laten ontkiemen waaruit een heel mooie grote boom kan groeien.

Vers voor vers

- Vs. 18. De epicuriërs vonden dat de mensen zoveel mogelijk van het leven moesten genieten, omdat hun leven hier op aarde daarvoor hun enige kans was. Ze geloofden niet in een scheppende godheid, maar in het toevallig ontstaan van het leven. De sofisten vonden natuur en verstand samen een godheid, de wereldziel, waren. Je moest vooral erg plichtsgetrouw leven.
- Vs.19. De Areopagus is vernoemd naar de Griekse oorlogsgod Ares. De Areopagus is een heuvel in Athene waar zich in de Oudheid het hoogste rechtscollege van de stad bevond. De Areopagus is sinds de toespraak van Paulus het symbool voor plaatsen waar christelijke geloofsverkondiging niet vanzelfsprekend is.
- Vs. 22. Deze toespraak is de eerste toespraak van Paulus tegen de heidenen in Handelingen.
- Vs. 34. Dionysius de Areopagiet was een rechter van de Atheense rechtbank de Areopag. Volgens geschiedschrijver Eusebius van Caesarea werd Dionysius de eerste bisschop van Athene.

Verwerkingsvragen:

- Wat zijn afgoden eigenlijk? Noem eens voorbeelden van 'moderne' afgoden. Hebben wij in ons leven afgoden?
- Heb jij weleens gehad dat je het gevoel had dat je niets voor God en voor de ander hebt kunnen betekenen ook al deed je nog zo je best? Denk je dat God daar later toch nog mee aan de slag kan gaan zodat het alsnog goed komt?

Auteur: ASdR

Liederen

Psalm 136: 1, 2, 3, 4, 11, 12 en 13

Lied 825

Lied 981

Psalm 8

Hij heeft de hele wereld in zijn Hand

Here der heren

Kom aan boord

Twee keer twee is vier

(=Gezang 86 LvdK)

(=Gezang 488 LvdK)

Hemelhoog 4

Op Toonhoogte 509

Op Toonhoogte 593

Hemelhoog 356

Op Toonhoogte 546

Auteur: PZ

Iets nieuws

Inleiding

Wie heeft er vandaag iets nieuws aan? Bijvoorbeeld nieuwe kleren of nieuwe schoenen. Bijna iedereen krijgt weleens iets nieuws. Denk maar aan je verjaardag, dan krijg je cadeautjes. Je wilt vertellen wat je gekregen hebt en het laten zien. Of leert een nieuwe vriend of vriendin kennen. Je kende elkaar eerst niet, maar nadat je een keer gespeeld hebt zijn jullie vrienden geworden, Er zijn ook mensen die Jezus nog niet kennen. Die nog nooit van Jezus gehoord hebben. In de tijd dat Paulus leefde, maakte hij dat ook mee. Daar gaat het verhaal vandaag over.

Bijbelvertelling

Paulus is op reis gegaan. Hij is in Athene, een stad in Griekenland. Tegenwoordig komen sommige mensen daar om op vakantie te gaan. Paulus is er niet om vakantie te vieren. Hij loopt door de straten naar de markt. Hij is van plan om ook hier de mensen over Jezus te gaan vertellen. Onderweg ziet hij heel veel beelden staan. Het zijn beelden van vreemde goden. De mensen in Athene, aanbidden deze beelden. Er is één beeld dat nog geen naam heeft. Er staat een bordje bij waarop staat: de onbekende god. Paulus zegt dat hij iets wil vertellen over deze onbekende God. Ze worden nieuwsgierig.

Op een belangrijke heuvel in de stad, gaan ze er met elkaar over praten. Dit hebben ze nog nooit gehoord. Iedereen luistert goed. Wat vertelt Paulus: hij vertelt over God, over de Vader van de Here Jezus. Hem kennen de mensen nog niet. Hij is 'de onbekende God'. De God van Paulus heeft de mensen gemaakt en de hele aarde. Hij is anders dan hun godenbeelden die overal in tempels en op straat in de stad staan. De God van Paulus heeft iemand die dood was weer levend gemaakt.

Sommige mensen zeggen: dat kan niet.

Anderen zeggen: daar moeten we eens goed over nadenken.

En een paar mensen zeggen: in die God en de Here Jezus ga ik geloven.

Vragen

- Geloof jij in de Here Jezus?
- Ben jij ook nieuwsgierig naar God?

Auteur: SvK

Een nieuwe stad

Inleiding

Ben je wel eens op een stedentrip geweest?
Ben je wel eens in een écht grote stad geweest binnen of buiten Nederland?
Bijvoorbeeld in Amsterdam of in Parijs of Londen?
Wanneer je in zo'n grote stad rondloopt kijk je vaak je ogen uit!
Er leven heel veel mensen in zo'n grote stad. Dus het is er een enorme drukte.
Er staan hoge kantoorgebouwen en woontorens. Er is veel verkeer. Overal zie je voetgangers, fietsen, auto's, maar ook trams en bussen. Er zijn parken, winkels, restaurants en bioscopen.
Er is veel te zien in zo'n grote stad. Vaak staan er gebouwen die je al kent van de televisie, internet of van een plaatje. Beroemde plaatsen dus, waar dan ook heel veel toeristen op afkomen. In Amsterdam moet je bijvoorbeeld door de grachten hebben gevaren. En als je in Parijs de Eiffeltoren niet hebt gezien, dan heb je toch echt wel iets gemist!

Bijbelverhaal

Paulus is in de grote wereldstad Athene.
Athene bestaat vandaag de dag nog steeds, het is de hoofdstad van Griekenland.
In de tijd van Paulus is Athene ook al een hele belangrijke stad.
Paulus kijkt zijn ogen uit in deze grote stad. Overal waar hij kijkt zijn mensen. Het is een enorme drukte. Er zijn markten en prachtige gebouwen.
Maar waar Paulus het meest van onder de indruk is, zijn de vele tempels in de stad.
Op iedere straathoek staat er wel één. Het zijn er meer dan 3000.
In die tempels staan grote afgodsbeelden van goud, zilver of marmer en altaren waarop geofferd kan worden. Er is een god van de zee, een god van de jacht en een godin van de liefde en de kunst. En dat zijn er nog maar een paar...
Iedere tempel die Paulus ziet is weer voor een andere afgod.
Paulus ziet ook een tempel waarop staat: 'Deze tempel is gebouwd voor de onbekende god'
De mensen in Athene zijn bang dat ze een god zullen vergeten die ze nog niet kennen.
Paulus trekt zijn wenkbrauwen op. Zoveel tempels met afgodsbeelden, maar er is in deze grote stad niemand die de ware en enige God kent.

Op het grote marktplein in de stad gaat Paulus iedere dag in gesprek met de mensen die in Athene wonen. Paulus zegt tegen hen: 'Ik ben verbaasd over hoeveel tempels en goden jullie hier hebben in de stad. Ik wil jullie vertellen over de onbekende god. Ik heb zijn tempel hier in de stad zien staan en ik wil jullie vertellen wie Hij is' Sommige mensen die Paulus op het marktplein spreekt zijn geleerde, wijze mannen.
Deze wijze mannen zeggen tegen elkaar: 'Hebben jullie al gesproken met een zekere Paulus? Wat wil die praatjesmaker ons toch allemaal vertellen?' Anderen zeggen: 'Hij schijnt een boodschapper te zijn van goden die wij niet kennen'
Paulus wordt gevraagd om naar de Areopagus te komen, om daar te vertellen over de voor de Grieken onbekende god. De Areopagus is een hoge heuvel in Athene waar de hoogste rechtbank van de stad staat. Geleerde mensen komen daar vaak bij elkaar om te praten over belangrijke vraagstukken. De Grieken willen steeds meer wijsheid verzamelen door nieuwe dingen te leren kennen.
Als Paulus aankomt op de heuvel staan er al heel wat mannen op hem te wachten.
Ze zeggen: 'Kunt u ons uitleggen wie de onbekende god is over wie u in de stad vertelt?'

Paulus begint de wijze mensen toe te spreken. Hij zegt: 'Beste mensen uit Athene, ik heb gezien dat u heel godsdienstig bent. Ik heb in een stad nog nooit zoveel tempels bij elkaar gezien. Ik heb gezien dat u in de stad ook een tempel heeft staan voor de "onbekende god"
Ik kom u vandaag vertellen over die onbekende god'
De wijze mannen uit Athene leunen nieuwsgierig naar voren.
Paulus gaat verder. Hij zegt: 'De God die de hemel en de aarde gemaakt heeft en alles wat er leeft, Hij die over de hemel en de aarde heerst woont niet in door mensenheden gemaakte tempels. God wil heel dicht bij jullie zijn. Hij vraagt jullie om je leven te veranderen. Hij heeft zijn Zoon naar de wereld gestuurd om sterven voor alle dingen die jullie verkeerd hebben gedaan. Zijn Zoon Jezus Christus is ook weer uit de dood opgestaan'
De mensen luisteren ingespannen naar Paulus. Zoiets hebben ze nog nooit gehoord. Het lijkt in niets op de dingen die de Grieken zelf geloven.

Sommige mensen vinden het te ver gaan en willen niet meer naar Paulus luisteren. Ze beginnen met Paulus en zijn verhaal te spotten. Anderen zeggen: 'Het is interessant wat Paulus hier vertelt, hier moet ik zelf nog eens verder over nadenken. Ik wil er een andere keer nog wel eens meer over horen' Er zijn ook een aantal mensen die tot geloof komen in God en zijn Zoon de Here Jezus Christus.

Lees verder op de volgende bladzijde

Paulus trekt verder. Hij heeft het gevoel dat hij in Athene de boodschap van Gods evangelie niet goed heeft kunnen overbrengen. Maar God werkt door, ook wanneer Paulus weer verder trekt. Zo ontstaat er in Athene een kleine kerk met christenen.

Afsluiting

- In Athene, in de tijd van de Bijbel, hadden de mensen een heleboel afgoden.
Hebben wij vandaag ook nog afgoden?
- Wij hebben niet op iedere hoek van de straat een tempel staan met afgodsbeelden, waar we voor offeren en knielen.
Maar ook wij hebben dingen waar we misschien te vaak mee bezig zijn.

Alles wat je te veel aandacht geeft kan een afgod (afleiding van God) worden.

Misschien ben jij wel heel vaak te vinden achter je telefoon of je (spel) computer.

Je kijkt voortdurend filmpjes op Tik-tok of YouTube of chat de hele dag met je vrienden.

Of misschien vind jij veel geld hebben heel belangrijk.

God vraagt jou om Hem op de eerste plaats te zetten.

Hij wil de belangrijkste zijn in jouw leven.

Auteur: MMe

Iets nieuws trekt de aandacht

Inleiding

Zeker, als er iemand met wat nieuws komt, wordt daar aandacht aan besteed. Wie kan hier een voorbeeld van noemen? Het is ook leuk als je zelf iets nieuws hebt, dan kun je dat laten zien of anderen vragen om te komen kijken.

Natuurlijk volg je zelf ook het nieuws in het algemeen. Wie kan daar iets over vertellen?

Paulus in Athene

Paulus heeft zijn helpers Silas en Timotheüs achtergelaten om zich later weer bij hem te voegen. Zo komt hij in zijn eentje in Athene, de hoofdstad van Griekenland. Misschien is iemand van jullie daar weleens geweest. In de stad ziet Paulus allerlei beelden van afgoden, tempels voor afgoden, allemaal van dure materialen zoals zilver, goud en zelfs marmer. Dit ergert hem natuurlijk enorm. In de Tien Geboden is het tweede gebod dat handgemaakte goden en beelden van goden niet zijn toegestaan. Dit geldt ook voor de tempels, God woont niet in wat met mensenhanden is gemaakt.

Diverse afgoden en diverse mensen

Het gaat hier om afgoden. Wat zijn afgoden eigenlijk? Noem eens voorbeelden van 'moderne' afgoden. Hebben wij in ons leven afgoden? (bijvoorbeeld voetballers, popsterren etc.). Op een van de afgodsbeelden staat de tekst: 'de onbekende god'. Ofwel, de god die je niet kent. Je kunt dus niet weten wat deze is en wat deze verlangt. Juist hiermee gaat Paulus aan de slag.

Behalve afgoden zijn er ook veel verschillende mensen, met heel verschillende overtuigingen. Zo zijn er mensen bij wie het genieten voorop staat. Je zou kunnen zeggen dat ze het leven zelf verafgoden. Het gaat om alle mooie dingen in het leven, omdat ze niet in een leven na de dood geloven. Ze moeten alles uit dit leven halen. Maar er zijn ook andere mensen, namelijk sofisten. Zij geloven weer dat verstand en de natuur samen als 'god' kunnen worden gezien. Bij hen gaat het erom plichtsgetroouw te zijn.

Ook is er in deze grote wereldstad een synagoge. Daar gaat Paulus eveneens langs. Dan komt het moeilijkste, hij moet het Evangelie van Jezus Christus gaan vertellen aan al die verschillende mensen met achtergronden en opvattingen die zo anders zijn.

Areopagus

De plek waar deze mensen samenkomen is de Areopagus. Deze is vernoemd naar de god van de oorlog, Ares. Daar staat ook een godenbeeld met een bijzonder opschrift: de onbekende god. Daar gaat Paulus heen om al die mensen het Evangelie te vertellen. Het is een gewaagde stap want hij kan hierdoor alweer in de gevangenis belanden.

Het is altijd maar de vraag of mensen het begrijpen en of ze het willen begrijpen. Paulus haakt daarom in op het feit

dat ze een onbekende god vereren, zonder hem te kennen. Juist omdat ze hem niet kennen, wil Paulus hem aan hen bekend maken. De mens heeft niet God bedacht, het is juist omgekeerd. Wij bestaan door God, die aan alles adem heeft gegeven.

Paulus vertelt het Evangelie

Paulus vertelt ook hoe God zich kenbaar heeft gemaakt, aan de voorvaderen Abraham, Isaak en Jakob. Maar bovenal door de Here Jezus, die heeft gezegd: 'wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien'. Paulus vertelt over de kruisdood van Jezus, die zonder zonde was en zo allen die in Hem geloven van hetzelfde lot gered heeft. Maar bovenal vertelt Paulus, tussen al die afgoden van de opstanding van Jezus. De opstanding die toegang geeft tot het eeuwig leven.

Toch gaan mensen dat alweer anders interpreteren. Ze denken dat de 'Opstanding' een aparte godin is. Andere mensen gaan er weer mee spotten, wie gelooft er nu in de opstanding uit de dood?

Het is bijzonder moedig wat Paulus hier durft. Te midden van al die mensen die afgoden aanbidden, zonder te weten waar ze mee bezig zijn.

Hoe stel je je dat voor? Als je niet gelovige mensen om je heen dit zou vertellen? Ook zij kunnen heel verschillend reageren, bijvoorbeeld door je aan te kijken en te vragen of je dat echt gelooft? Alsof je niet helemaal goed wijs bent. Paulus heeft heldenmoed, dat is duidelijk. Hij heeft ook echt de gave van God om dit te doen, zelfs zonder zijn vrienden Silas en Timoteüs.

Zijn woorden hebben toch effect: enkelen zijn wel tot bekering gekomen, hebben zich laten dopen en gaan met Paulus mee. Zo is de kerk, het Koninkrijk van God, weer een beetje groter geworden. Zelfs iemand die bij de Areopagus woont, een man die Dionysius heet en zijn vrouw Damaris. Zij komen later nog terug in het Bijbelboek Handelingen. Het is soms moeilijk te begrijpen dat er mensen zijn die wel gelovig worden en veel die het niet worden. Toch mogen we altijd God om hulp vragen als we dit aan anderen om ons heen willen vertellen.

Ten slotte

Heb jij weleens gehad dat je het gevoel had dat je niets voor God en voor de ander hebt kunnen betekenen ook al deed je nog zo je best? Denk je dat God daar later toch nog mee aan de slag kan gaan zodat het alsnog goed komt?

Auteur: EVD